

אורות פלא

סכך
להורות
כתבי רבינו
אליעזר פאפו
דע"א, מו"ס
"פלא ועי"
ועד

אורות פלא

מתורתו של רבינו אליעזר פאפו זי"ע, מח"ס "פלא ועי"
לפט דרושים ומאמרי מוסר, שנלקטו מתוך ספריו

פְּרִשְׁת פִּינְחָס תִּשַׁפֵּד

פִּינְחָס בֶּן אֱלֵעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן. (כה א)

או נאמר על פי מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת נד:) כל מי שישי בידו למחות על אנשי ביתו ואינו מוחה, נתפס על אנשי ביתו. וכל מי שישי בידו למחות באנשי עירו ואינו מוחה, נתפס על אנשי עירו. יש בידו למחות בכל העולם, נתפס על כל אנשי העולם. נמצא שכל הגדול מחברו ומושל על יותר אנשים ואינו מוחה, יגדל כאבו יותר.

ואפשר זה רמז הכתוב "לרב", שמושל על בני עירו או על כל העולם, "תרבה נחלתו", תרבה כאבו, מלשון "נחלה מקתי" (ירמיהו י ט), "ולמעט" שאינו מושל כי אם על אנשי ביתו, או על אנשים מועטים, "תמעיט נחלתו", ימעט עניו, "איש לפי פקודיו" שהוא מושל עליהם "יתן נחלתו" עניו וכאבו אם אינו מוחה בידם, ולכן "החזק במוסר אל תרה" (משלי ד יג).

וידבר משה אל ה' לאמר. יפקד ה' אלמי הרוחות לכל בשר איש על העדה. אשר יצא לפנייהם ואשר יבא לפנייהם ואשר יוציאם ואשר יביאם ולא תהיה עדת ה' בצאן אשר אין להם רועה. ויאמר ה' אל משה קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו וסמכת את ידך עליו. (כו טו-יז)

פתיב (חבקוק ב ד) "וצדיק באמונתו יחיה", כי בזה תלוי כל התורה כלה (עי' מכות כד). באשר החי יתן אל לבו כי הכל תלוי בהשגחתו יתרה, ועל ידי זה לא ייגע להעשיר במידי דאסירה, ולא ירע עינו במה שיוציא לצרף מצוה כי משלו נתנו לו. מה שאין בן מי שיחשב כי כחו ועצם ידו עשה את החיל, יקשה עליו לתן את יגיע פפיו.

ויען הנחה זאת שוברת כל כחו של היצר הרע, בקש משה רבינו ע"ה מאת ה': "וידבר משה אל ה' לאמר יפקד ה' אלמי הרוחות לכל בשר איש על העדה", יפקד ה' בפקדת ישועה ורחמים, על ידי שיפקד איש הוא יצר הטוב, איש מספן וחסם (נדרים לב:), "על העדה" עדת ישראל, "אשר יצא לפנייהם", בשעת הוצאת המזון יהיה לפנייהם להורות להם כמה צריך להתחזק בשעת הוצאת המזון לדבר מצוה, וגם "אשר יבוא", בשעת הרוח יהיה "לפנייהם", שלא יהיה בה שום נדנוד אסור, "אשר יוציאם ואשר יביאם" על פי התורה, "ולא תהיה עדת ה' בצאן אשר אין להם רועה", ולא יניח שתהיה עדת ה' בצאן אשר אין להם רועה הרועה אותם ומשגיח עליהם, ויחשבו ח"ו כאלו כחס ועצם ידם עשה את החיל.

אמרו במדרש (במדבר רבה פ' כא א) בדין הוא שיטל את שפרו. אפשר שבא להוציא ממה שפרש הרמב"ן על פסוק (דברים ו כה) "וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות את כל המצוה הזאת וכו'", שכל שבר המצות שנותן לנו הקדוש ברוך הוא הוא בתורת צדקה, שמן הדין אינו חייב, שאנחנו עבדיו ויכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנא (כתובות גג). ועל זה אמר הכתוב (תהלים סב יג) "ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו". אמנם המפרשים חלקו, דהיינו דוקא כשעושה מה שמטל עליו לעשות, כמה דדיוק סיפיה דקרא (דברים ו כה) "לפני ה' אלקינו באשר צונו", אמנם מי שעושה העדפה על ידי הדחק מה שאינו מטל עליו, אז יש לו שבר מן הדין ולא בתורת צדקה.

ואפשר שזה בא לרמז "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן", שעשה מלוא יתיבתא מה שאינו מטל עליו, שהיו אביו וזקנו גדולים ממנו והוא מסר את עצמו על קדשות השם, בדין הוא שיטל שפרו ולא מתורת צדקה.

או נאמר, על פי מה שפרש רש"י על פסוק (כה ו) "והמה בוכים", נתעלמה ממנו הלכה, געו בלם בבכיה, בעגל עמד משה בנגד ששים רבוא וכו' וקאן רפו ידיו אלא כדי שיבוא פינחס ויטל את הראוי לו. וזה אמרו "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן" והנם חיים, ויקשה למה לא קימו המצוה הגדולים ממנו? ולזה מתרץ, בדין הוא שיטל את שפרו, שיטל את הראוי לו.

לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעיט נחלתו איש לפי פקודיו יתן נחלתו. (כו נד) פי הגה רבותינו זכרונם לברכה (גיטין ז.) הגדילו במעלת הצדקה וחיבו אפלו לעני המתפרנס מן הצדקה שיתן דבר מה לצדקה. ושמה העני ידפה ישה, כי העשיר אשר ידיו רב לו ומתנתו מרבה יהיה שפרו גדול, והעני שנותן דבר מועט בן ימעט שפרו, אל תאמר בן, כי פלס ומאזני משפט ביד ה' והוא ישפט בצדק לפום צערא אגרא, כי מה שיחסר לעשיר במתנתו המרבה, לא יכאב לו כמו שיכאב לעני מה שיחסר לו במתנתו מעוטה.

ואפשר זה רמז הכתוב "לרב", לעשיר שמתנתו מרבה "תרבה נחלתו", "ולמעט" שהוא העני "תמעיט נחלתו", תמעיט שפרו בתמיהה, ולזה בא כמתרץ "איש לפי פקודיו יתן נחלתו", לפי מה שיחסר לו בגדרו, כי פקידה מלשון חסרון, כמו "כי יפקד מושבד" (שמואל א ב יח), קד יתן שפרו.

יפקד ה' אלקי הרוחת לכל בשר איש על העדה, אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם ואשר יוציאם ואשר יביאם ולא תהיה עדת יהוה כצאן אשר אין להם רעה. (כ"ז)

בתיב (ישעיה מ, יא) "כרעה עדרו" רעה בזרעו וקבץ טלאים ובחיקו ישא עלות ונהל". וידוע שכל המנהיג לישראל קרוי רועה, כדכתיב (במדבר כו, יז) ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רעה. ומפסוק זה יש ללמוד ביצד צריף המנהיג את הקהל לרעות את ישראל, כי כמו שהרועה בזרעו וקבץ טלאים שלא יהיו מפזרים אנה ואנה כדי שלא יאבדו, כן הרועה את ישראל צריף לטרח הרבה לראות שיהא אחדות ביניהם ושלא יתעוררו קטטות ומריבות ביניהם, שהרי אמרו (תנחומא צו י) אפלו אם עובדים עבודה זרה, כיון שהם באחדות אין מדתיהדין שולטת בהם, דכתיב (הושע ה, יז) חבור עצבים אפרים, הנח לו. אבל אם חלק לבם, עתה יאשמו.

וכמו שהרועה בחיקו ישא את החולים ואת הקטנים שאינם יכולים להלך, כך הרועה ישראל צריף לסבל עם קטני הערה, חסרי מדע, ולשא אותם עליפי מדותם באשר ישא האומן את היונק, וכשם שהרועה עלות ונהל לאטם לפי כחן, כך הרועה ישראל לא יטריח על הצבור ולא יקביד עלו עליהם אפלו לקים כל דבר טוב ולענות נפש, אלא לכל אחד כפי כחו, ולפי מה שהוא אדם ולפי המקום ולפי הזמן, ולפי ראות עיניו ככה ינהג כדי שלא יפרקו על.

וכשם שמושה רבנו בשרץ אחר הגדי ובהגיעו אצל המים עמד לשותות, אמר לו, צמא היית ואנכי לא ידעתי, עקשו אתה עיף, ונטלו על כתפו (שמות רבה ב, ב). כך הרועה ישראל, בשאדם מתרים בנגדו ומיגעו, ימצא לו זכות תולדה וירחם עליו. וזאת ישמע חכם ויוסף לקח, ויהא נוהג כצאן עמו ושמו כרועה עדרו לכבוד יוצרו.

ומרים פרשת התמיד והקטרת. **א** ובזהר הקדוש (ח"ב ריח:ו) הפליג מאד בשבח המגיע ותועלת הנמשך מקריאת פרשת התמיד וסדר פטום הקטרת, עד שאמר דאי הווי ידעי עלמא התועלת הנמשך מהם, הווי נטלי כל מלה ומלה ושויאן לון עטרה על רשייהו כעיטרא דדקבא. ברום מיבעי ליה דישוני לביה ורעותיה, ויכון במה שאומרו. [תרגום - אם בני אדם היו יודעים עד כמה חשובה היא מעשה הקטרת לפני הקדוש ברוך הוא, היו לוקחים כל תבה ותבה ממנה והיו מעלין אותה להיות עטרה על ראשם ככתר של זהב, אבל צריף שיכון לבו ורצונו במה שאומר].

ואשרי המשתדל בכל כחו לעשות נחת רוח ליוצרו, ויקח ספר בידו לומר פרשת התמיד והקטרת אות באות תבה בתבה בכונת הלב, ויכנע ללבו בהשבו שבזמן שבית המקדש קים היינו מקריבים כבש לעולה והיה לריח ניחוח ליוצרנו, כי העולה היא העולה לבנות ולתקן עולמות עליונים, והקטרת מקשר ומחבר מדות העליונות והיו למאורות בשמים, ועתה בעונותינו חסרנו כל מי יתן והיה שנקריב נפשנו רוחנו ונשמתנו, ונקטיר חלבנו ודמנו לרצון ולנחת רוח ליוצרנו מלך גדול ונורא, זאת נקמתנו כי ה' צבאות הותיר לנו שריד שיח שפתותנו שעולה במקום קרבנותינו והקטרתנו, ונשלמה פרים שפתינו. ויבון יתחזק לאומרם בכונת הלב, בהכנעה ביראה ואהבה ושמחה רבה, אולי נזכה שיהא שיח שפתותינו חשוב ומקבל באלו הקרבנו והקטרתנו לריח ניחוח זבחי רצון ליוצרנו, כי זה כל האדם.

סדר היום

הכולל הלכות והנהגות ישרות ערוכות על סדר עניני התפילה וכוונותיה סדר אכילה, סדר משא ומתן וסדר הנהגת יום השבת

מלוכטים ומנוקדים מספרי רבינו אליעזר פאפו זיע"א "חסד לאלפים" ו"בית תפילה"

הופיע ויצא לאור הספר

דן ידין

על התורה והמועדים

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

